

Innhold

Forord til 8. utgave	9
DEL I INTRODUKSJON	11
1 Problemstillinger og begreper	13
1.1 Kommunenes betydning	13
1.2 Definisjoner	14
1.3 Mål med kommunal organisering	16
1.4 Effektivitet	16
1.5 Demokrati	23
1.6 Nasjonale hensyn	25
1.7 Videre i boken	27
DEL II KOMMUNALE UTFORDRINGER OG OPPGAVER	29
2 Demografisk utvikling	31
2.1 Innledning	31
2.2 En eldre befolkning	32
2.3 Innvandring og kulturelt mangfold	34
2.4 Urbanisering	37
2.5 Konsekvenser for kommunale prioriteringer og statlig styring	39
2.6 Oppsummering	41
3 Kommunenes oppgaver og den statlige reguleringen av oppgavene .	42
3.1 Innledning	42
3.2 Prioritering: Bør kommunene levere offentlige tjenester?	43
3.3 Fordeling: Bør kommunene drive fordelingspolitikk? . . .	51
3.4 Stabilisering: Kommunalt ansvar for full sysselsetting? . .	52
3.5 Oppgavefordeling: internasjonale sammenligninger	53
3.6 Oppgavefordelingen i Norge: endringer over tid	56
3.7 Statens regulering av oppgaveløsningen	61
3.8 Oppsummering	63

4	Finansieringen av kommunesektoren	64
4.1	Innledning	64
4.2	Kommunale skatter	66
4.3	Statlige overføringer	73
4.4	Inntektssystemet	76
4.5	Øremerkede tilskudd	80
4.6	Brukerbetaling	83
4.7	Kommunenes innteks- og gjeldsutvikling	86
4.8	Oppsummering	89
5	Kommunestørrelse og antall styringsnivåer	90
5.1	Innledning	90
5.2	Diskusjonen om kommunestørrelse	91
5.3	Endringer i kommuneinndelingen	98
5.4	Endringer i regioninndelingen	105
5.5	Alternativer til større kommuner	109
5.6	Alternativer til fylkeskommunene	112
5.7	Internasjonale sammenligninger	114
5.8	Oppsummering	117
DEL III VALG OG BESLUTNINGER I KOMMUNENE		119
6	Politiske institusjoner	121
6.1	Innledning	121
6.2	Valgordningen	122
6.3	Organisering etter formannskapsprinsippet	127
6.4	Organisering etter det parlamentariske prinsipp	132
6.5	Politiske partier	134
6.6	Oppsummering	139
7	Politisk deltakelse og representativitet	140
7.1	Innledning	140
7.2	Valgdeltakelse	140
7.3	Andre former for politisk deltakelse	151
7.4	Hvem er kommunepolitikerer?	152
7.5	Oppsummering	159
8	Kommunenes økonomiske prioriteringer	161
8.1	Innledning	161
8.2	Fra politisk representasjon til implementert politikk	162
8.3	Beslutningsprosesser og budsjettstyring	165
8.4	Informasjon, politisk konkurranse og effektivitet	168
8.5	Oppsummering	172

9 Resultater, ressurser og organisering av tjenesteproduksjonen	173
9.1 Innledning	173
9.2 Ressursinnsats og resultater	174
9.3 Prinsipper for organisering av tjenesteproduksjonen	178
9.4 Kommunalt eide selskaper	186
9.5 De ansattes motivasjon	188
9.6 Kommunesektoren som politisk laboratorium	191
9.7 Oppsummering	194
 DEL IV FORTIDEN OG FRAMTIDEN	 195
 10 Sentralisering og desentralisering i historisk perspektiv	 197
10.1 Innledning	197
10.2 Dimensjoner i stat–kommune-forholdet	197
10.3 Organisering av stat–kommune-forholdet, 1837–2021 . .	198
10.4 Hva forklarer endringene etter 1945?	209
10.5 Oppsummering	212
 11 Spillet mellom stat og kommune	 214
11.1 Innledning	214
11.2 For mye eller for lite statlig regulering?	214
11.3 Et sekvensielt spill	219
11.4 Oppsummering	224
 12 Normative og empiriske perspektiver på kommunal organisering	 225
12.1 Innledning	225
12.2 Kommunal organisering i et normativt perspektiv	225
12.3 Kommunal organisering i et empirisk perspektiv	228
 Litteratur	 231
 Om forfatterne	 240
 Stikkord	 242
 Figurer og tabeller	 245